

Kas ir ekomarķējums?

Ekomarķējums ir oficiāls simbols, kas parāda, ka konkrētajam produktam ir mazāka negatīvā ietekme uz vidi, salīdzinot ar citiem tās pašas produktu grupas produktiem

! Uzticību ekomarķējumam vairo tas, ka parasti to piešķir un kontrolē neatkarīga trešā puse (no dokumentu, kas apliecina konkrētā produkta atbilstību kritērijiem, pārbaudes līdz kontrolvizītēm uzņēmumā)

! Ekomarķējumu kritēriji/standarti parasti ir publiski pieejami

! Ekomarķētie produkti atbilst gan likumos noteiktajām normām, gan daudz stingrākām ekomarķējuma prasībām attiecībā uz produkta nekaitīgumu videi un arī veselībai (piem., mazāk iepakojuma, vairāk otrreiz pārstrādājama iepakojuma, mazāk emisiju apkārtējā vidē, mazāk ķīmikāliju ražošanas procesā un gala izstrādājumā)

! Ekomarķētajiem produktiem jāatbilst arī stingrām kvalitātes prasībām un labi jāveic sava funkcija, piem., jābūt maksimāli efektīviem un ekonomiskiem, ilgi jākalpo

! Parasti ekomarķējums vērtē visu produkta dzīves ciklu - no izejmateriāla līdz radušos atkritumu apsaimniekošanai

! Ekomarķējumu piešķir tikai konkrētajam produktam un parasti uz noteiktu laiku

Populārākie ekomarķējumi

Markējums	Pie mums meklējamas šādas produktu grupas	Apraksts
Ekopuķīte (Eiropas Savienība) ec.europa.eu/environment/ecolabel/ Dibināts: 1992. gads, Eiropas Komisija	tīrīšanas līdzekļi, piem., universālie, traukiem krāsas un lakas ziepes, šampūni papīra izstrādājumi, piem., tualetes papīrs, kabatlakatiņi	Latvijā to pārstāv Vides pārraudzības valsts birojs kontrolē trešā puse publiski kritēriji vairāk nekā 30 produktu/pakalpojumu grupām vērtē produkta dzīves ciklu mazāka ietekme uz vidi un klimatu mazāk ķīmikāliju ražošanas procesā un gala izstrādājumā
Zilais eņģelis (Vācija) www.blauer-engel.de (vācu val.) Dibināts: 1978.gads, Vācijas federālā Vides ministrija	krāsas un lakas lamināts un citi apdares materiāli papīra izstrādājumi, piem., tualetes papīrs, kabatlakatiņi	vecākais vides marķējums kontrolē trešā puse publiski kritēriji vairāk nekā 120 produktu/pakalpojumu grupām vērtē produkta dzīves ciklu mazāka ietekme uz vidi un klimatu mazāk ķīmikāliju ražošanas procesā un gala izstrādājumā
Ziemeļvalstu gulbis (Ziemeļvalstis) www.nordic ecolabel.org Dibināts: 1989.gads, Ziemeļvalstu Ministru padome	baterijas tīrīšanas līdzekļi, piem., grīdai, traukiem kosmētikas produkti iekšdarbu krāsas un lakas veļas mazgāšanas līdzekļi, t.sk., profesionālie papīra izstrādājumi, piem., tualetes papīrs, kabatlakatiņi, cepampapīrs	viens no atpazīstamākajiem vides marķējumiem kontrolē trešā puse publiski kritēriji vairāk nekā 60 produktu grupām vērtē produkta dzīves ciklu mazāka ietekme uz vidi un klimatu mazāk ķīmikāliju ražošanas procesā un gala izstrādājumā

Materiāls sagatavots projekta „Ekomarķējuma atpazīstamības un dabas resursu efektīvas izmantošanas veicināšana pirmsskolas izglītības iestādēs” ietvaros, ko līdzfinansē Latvijas Vides aizsardzības fonds

ECOCERT (Francija) www.ecocert.com/en Dibināts: 1991.gads, Ecocert SA	▪ kosmētikas produkti ▪ tīrīšanas līdzekļi	▪ kontrolē trešā puse ▪ nosaka dabiskās/organiskās kosmētikas/tīrīšanas līdzekļu standartu, piem., dabiskajos jābūt vismaz 95% dabisku sastāvdaļu, organiskajos – arī 10% organisko sastāvdaļu ▪ publiski standarti 9 produktu/pakalpojumu grupām ▪ vērtē produkta dzīves ciklu ▪ nosaka vielas, kuras nedrīkst būt gala produktā, piem., parabēni, naftas pārstrādes produkti, sintētiskās smaržvielas, krāsvielas, hlors
BDIH (Vācija) www.kontrollierte-naturkosmetik.de/e/index_e.htm Dibināts: 1996.gads, Beipeļņas profesionālā asociācija, kas apvieno nozares uzņēmumus	▪ kosmētikas produkti	▪ pašu uzraudzīta shēma, pārbaudes veic neatkarīga trešā puse ▪ sertificē dabisko kosmētiku ▪ vērtē izejvielas, to izcelsmi un ietekmi uz vidi ▪ nosaka, piem., ka dabiskās izejvielas pēc iespējas mazāk jāapstrādā, tās nevar būt ģenētiski modificētas, tām jānoārdās vidē, ierobežo sintētiskās krāsvielas, smaržvielas, naftas pārstrādes produktus u.c. vielas
NATRUE (Beļģija) www.natrue.org Dibināts: 2007.gads, Starptautiskā dabiskās un organiskās kosmētikas asociācija	▪ kosmētikas produkti	▪ kontrolē trešā puse ▪ publiski pieejami kritēriji ▪ vērtē sastāvdaļas un iepakojumu ▪ nosaka trīs dabiskās kosmētikas grupas un dabisko/organisko sastāvdaļu % tajās: - dabiskā kosmētika - dabiskā kosmētika ar organiskām piedevām (70% vielu organiskas izcelsmes) - organiskā kosmētika (95% vielu organiskas izcelsmes) ▪ atšķirīgas prasības dažādiem kosmētikas produktiem ▪ nosaka vielas, kuras nedrīkst būt kosmētikā, piem., sintētiskās smaržvielas, krāsvielas, naftas pārstrādes produkti, silikoneļļas
ICEA (Itālija) www.icea.info/en/ Dibinātājs: Vides un ētiskās sertificēšanas institūts	▪ kosmētikas produkti ▪ tīrīšanas līdzekļi	▪ kontrolē trešā puse ▪ publiski pieejami kritēriji ▪ vērtē sastāvdaļas un iepakojumu ▪ kosmētiku/tīrīšanas līdzekļus iedala divās grupās: dabiskajā un dabiskajā ar organiskās izcelsmes sastāvdaļām ▪ nosaka vielas, kuras nedrīkst būt kosmētikā, piem., sintētiskās smaržvielas, krāsvielas, naftas pārstrādes produkti, silikoneļļas

Materiāls sagatavots projekta „Ekomarkējuma atpazīstamības un dabas resursu efektīvas izmantošanas veicināšana pirmsskolas izglītības iestādēs” ietvaros, ko līdzfinansē Latvijas Vides aizsardzības fonds

COSMEBIO® (Francija) www.cosmebio.org/en/ Dibināts: 2002.gads, Francijas ekoloģiskās un organiskās kosmētikas profesionālā asociācija	▪ kosmētikas produkti	▪ pašu uzraudzīta shēma ▪ nosaka standartu BIO (95% dabiskas vielas, 95% augu vielas - organiskas izcelsmes, 10% no visa satura – organiskas izcelsmes) un ECO (95% dabiskas vielas, 50% augu vielas - organiskās, 5% no visa satura - organiskas izcelsmes) kosmētikai ▪ vērtē sastāvdaļas, ražošanu un iepakojumu
Oeko-Tex Standard 100 (Šveice) www.oeko-tex.com Dibināts: 1992.gads, Starptautiskā tekstiliju ekoloģijas izpētes un testēšanas asociācija	▪ tekstilizstrādājumi	▪ kontrolē trešā puse ▪ vērtē kaitīgās vielas ▪ publiski pieejami testēšanas standarti ▪ testē: - neatļautās vielas, piem., kancerogēnas krāsvielas - vielas, kuras ierobežo likumdošana, piem., formaldehīdu - vielas, kuras tiek uzskatītas par kaitīgām, bet likumdošana tās vēl neierobežo, piem., pesticīdus, alergiskās krāsvielas - krāsu noturību un ādai draudzīgu pH līmeni ▪ visam izstrādājumam - no diega līdz uzdrukām - jāatbilst standartiem ▪ nosaka 4 produktu klases (jo tuvāk ādai, jo stingrākas prasības): - izstrādājumi bērniem līdz 3 gadu vecumam - izstrādājumi, kas tuvu ādai, piemēram, apakšveļa - izstrādājumi, kas tālāk no ādas, piemēram, mēteļi - mājas tekstilizstrādājumi, piem., aizkari, galdauti
Ecogantie (Beļģija) www.ecogantie.com Dibinātājs: BioForum	▪ tīrīšanas līdzekļi	▪ kontrolē trešā puse ▪ publiski standarti arī kosmētikai un sālīm ▪ daļēji vērtē visu produkta dzīves ciklu ▪ nosaka vielas, kuras nedrīkst būt tīrīšanas līdzekļos, piem., naftas pārstrādes produkti un ķīmiski sintezētas vielas

Materiāls sagatavots projekta „Ekomarķējuma atpazīstamības un dabas resursu efektīvas izmantošanas veicināšana pirmsskolas izglītības iestādēs” ietvaros, ko līdzfinansē Latvijas Vides aizsardzības fonds

Citi marķējumi/simboli/sertifikāti

! Tabulā apkopotie simboli bieži redzami uz dažādiem izstrādājumiem, piemēram, *Baltais trusis* uz kosmētikas produktiem vai *CE* uz rotaļlietām. Šie simboli, izņemot FSC, PEFC un *Energy star*, nav uzskatāmi par ekomarķējumiem. ! FSC, PEFC un *Energy star* arī ir vides marķējumi, taču tie vērtē tikai vienu noteiktu produkta kvalitāti – FSC un PEFC – mežu apsaimniekošanu, *Energy star* – energoefektivitāti.

Starptautisks saudzīgas mežsaimniecības sertifikāts FSC www.fsc.lv	vērtē meža apsaimniekošanusastopama uz koksnes produkcijas
Meža sertifikācijas shēmu novērtēšanas programma www.pefc.lv	vērtē meža apsaimniekošanusastopams uz koksnes produkcijas
Energy star www.energystar.gov	vērtē preču energoefektivitātipiešķir elektronikai, celtniecības materiāliem un sadzīves tehnikai
Conformité Européenne ec.europa.eu	nosaka ES regula, norādot, ka produkts atbilst noteiktām drošības prasībāmobligāti jābūt uz noteiktām produktu grupām, piem., rotaļlietām, rotaļu laukumu aprīkojuma
Fairtrade www.fairtrade.net	apliecina, ka prece tapusi, ievērojot godīgas tirdzniecības principussastopams uz pārtikas precēm, piem., kafijas, šokolādes
Baltais trusis	kopš 2004.gada ES aizliegts kosmētikas produktus testēt uz dzīvniekiem, bet no 2009.gada – arī kosmētikas sastāvdaļaskopš 2013. gada nevar arī reklamēt kosmētikas produktu, ja tā ražošanā izmantoti testi uz dzīvniekiem
Starptautiskais otrreizējās pārstrādes simbols	norāda, ka prece var tikt otrreizēji pārstrādāta vai arī tā un tās iepakojums ir daļēji vai pilnīgi ražots no otrreizējām izejvielāmsastopams uz metāla, stikla, plastmasas un papīra izstrādājumiem
ISO sertifikāti www.iso.org	vērtē uzņēmuma vadības kvalitātipopulārākie - ISO 9001 (uzņēmuma vadības kvalitāte), ISO 14001 (vides pārvaldības sistēmu standarts)
Zaļais punkts www.zalais.lv	norāda, ka ražotājam ir līgums par tā preču izlietojuma iepakojuma savākšanu un apsaimniekošanu

Materiāls sagatavots projekta „Ekomarķējuma atpazīstamības un dabas resursu efektīvas izmantošanas veicināšana pirmsskolas izglītības iestādēs” ietvaros, ko līdzfinansē Latvijas Vides aizsardzības fonds